

Numer
2(46)/2021
ISSN
2081-8033

Puls Regionu

LUBELSKI INFORMATOR UNIJNY

SAMORZĄDOWY
KONGRES
GOSPODARCZY
FORUM REGIONÓW
TRÓJMORZA

► Na okładce znajduje się zdjęcie z Samorządowego Kongresu Gospodarczego. II Forum Regionów Trójmorza, który odbył się 29 i 30 czerwca 2021 roku w Lublinie. Wydarzenie miało na celu wzmocnienie spójności regionów Unii Europejskiej, poprzez zacieśnienie współpracy społeczno-gospodarczej i naukowej samorządów z państw Europy Środkowo-Wschodniej, biorących udział w Inicjatywie Trójmorza, tj. Austrii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Rumunii, Słowacji, Słowenii i Węgier. Fot. Wojciech Pacewicz

**BLISKO 2,3 MLD EURO
NA PROGRAM FUNDUSZE
EUROPEJSKIE DLA LUBELSKIEGO
2021-2027**

**INICJATYWA TRÓJMORZA
Z OLBRZYMIM POTENCJAŁEM**

**PROJEKT NOWEGO
PROGRAMU REGIONALNEGO**

Spis treści

► Grafika Aktualności, która przedstawia kolaż różnych miniatur wielokolorowych (przedstawiających komputer, telefon, monitor, telewizor, książkę, itp.)

Aktualności

- [6] Inicjatywa Trójmorza z olbrzymim potencjałem
- [8] Projekt nowego programu regionalnego
- [10] Rewitalizacja w województwie lubelskim
- [12] Partnerstwo, które odniosło sukces
- [14] Dodatkowe 5 mln zł z Funduszy Europejskich na budowę Dworca Metropolitalnego w Lublinie
- [20] Więcej na energię odnawialną
- [21] Pomagamy młodym talentom

Temat numeru

- [4] Blisko 2,3 mld euro na program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027

► Na zdjęciu marszałek Jarosław Stawiński oraz dyrektor DZ RPO Anna Brzyska podczas konferencji prasowej. Fot. UMWL

[s. 4]

► Zdjęcie wykonane podczas zajęć z podopiecznymi w Środowiskowym Ośrodku Wsparcia „Kalina” w Lublinie. Fot. Jan Jakub Smarczewski

[s. 16]

Lubelskie Fundusze Europejskie

- [16] „Kalina” daje szansę godnego życia
- [22] Azbest – problem do usunięcia
- [23] Pomoc osobom wykluczonym

Lubelski Informator Unijny „Puls Regionu”

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nakład: 4000 egz.

Wydawca: Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie
ul. Stefczyka 3b, 20–151 Lublin
tel.: (81) 441 67 38, fax: (81) 441 67 40
e-mail: drpo@lubelskie.pl, www.rpo.lubelskie.pl

Redakcja: Oddział Komunikacji i Promocji RPO, Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym

Fotografie ze spisu treści: ©Piotr Wójcik/UMWL, UMWL, adobestock

Okładka: Na okładce znajduje się zdjęcie z Samorządowego Kongresu Gospodarczego. II Forum Regionów Trójmorza, które odbyło się 29 i 30 czerwca 2021 roku w Lublinie. Wydarzenie miało na celu wzmocnienie spójności regionów Unii Europejskiej poprzez zacieśnienie współpracy społeczno-gospodarczej i naukowej samorządów z państw Europy Środkowo-Wschodniej, biorących udział w Inicjatywie Trójmorza tj. Austrii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Rumunii, Słowacji, Słowenii i Węgier. Fot. Wojciech Pacewicz

Druk, skład i łamanie: Drukarnia Akapit Sp. z o.o.
ul. Węglowa 3, 20–481 Lublin, tel.: (81) 749 00 62 e-mail: sekretariat@drukarniaakapit.pl
www.drukarniaakapit.pl, www.facebook.com/DrukarniaAkapit

E-book: Pobierz elektroniczną wersję „Pulsu Regionu”. E-book znajdziesz na stronie rpo.lubelskie.pl w zakładce *Wiadomości – E-publicacje*

► Ciąg logotypów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020. Znak Funduszy Europejskich złożony z symbolu graficznego i nazwy Fundusze Europejskie oraz nazwy Programu, znaku barw Rzeczypospolitej Polskiej, logo Lubelskie Smakuj Życie oraz znaku Unii Europejskiej złożonego z flagi Unii Europejskiej, napisu Unia Europejska i nazwy Funduszu

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

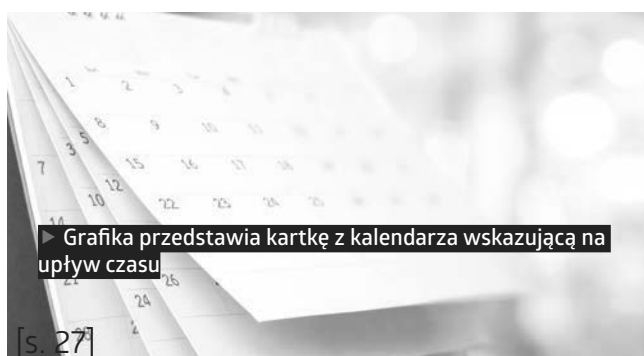
Fundusze dla firm

- [18] Lubelscy przedsiębiorcy inwestują w OZE
- [25] Przemysł 4.0. Lubelska firma na straży optymalizacji procesów produkcyjnych

Fundusze a koronawirus

- [26] Szansa dla młodych. Swoją cegiełkę do walki ze skutkami pandemii dokładają urzędy pracy

Wydarzyło się

- [27] » Nauczmy się rewitalizacji
- » Kadencja na półmetku
- » Nowy obowiązek informacyjny
- » Horyzont 2020
- » Rozporządzenia unijne na lata 2021-2027

Znajdź nas!

► Grafika przedstawia profile Lubelskich Funduszy Europejskich na Facebooku, Instagramie oraz na YouTube: Lubelskie Fundusze Europejskie

facebook.com/LubelskieFunduszeEuropejskie

instagram.com/lubelskiefunduszeuropejskie

youtube.com/LubelskieFunduszeEuropejskie

Blisko 2,3 mld euro na program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027

Znamy już oficjalnie kwotę, jaką otrzyma województwo lubelskie w ramach negocjacji Kontraktu Programowego na lata 2021–2027. 23 czerwca 2021 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej po zakończonych negocjacjach w sprawie podziału rezerwy programowej, przekazało oficjalną informację o dodatkowych środkach, a tym samym o ostatecznej alokacji na nowy program.

Mam dobrą wiadomość dla mieszkańców naszego regionu. Budżet dla Lubelskiego będzie o 42 mln euro większy niż w latach 2014–2020 – **Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski**

Lubelskie. Możemy więcej

Zgodnie z przyjętymi ustaleniami, kwota alokacji na nowy program dla województwa lubelskiego wyniesie **blisko 2,3 mld euro** (o blisko 42 mln euro więcej niż alokacja na Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020), a to stanowi 101,9% programu, realizowanego w bieżącej perspektywie finansowej. Określił to zakończony właśnie proces negocjacji Kontraktu Programowego dla województwa lubelskiego na lata 2021–2027. Dokument ten szczegółowo określa kierunki i warunki dofinansowania oraz priorytetowe przedsięwzięcia realizowane w ramach nowego programu. Uzgodnienie i podpisanie przedmiotowego Kontraktu przez Zarząd Województwa Lubelskiego oraz stronę rządową, stanowi podstawę do rozpoczęcia negocjacji programu *Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027* z Komisją Europejską. Warto zaznaczyć, że łączna kwota alokacji przeznaczanej na 16 programów regionalnych

wynosi obecnie 28,4 mld euro, czyli o blisko 2,9 mld euro mniej niż w bieżącej perspektywie finansowej.

Dodatkowe środki dla regionu w ramach rezerwy programowej

Dzięki opracowanej przez Zarząd Województwa Lubelskiego propozycji przedsięwzięć dla naszego regionu, udało się pozyskać dodatkowe **ponad 504,4 mln euro** w ramach alokacji dodatkowej. Środki te umożliwią m.in. realizację szeregu kompleksowych przedsięwzięć priorytetowych o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania, prowadzących do wykorzystania szans rozwojowych województwa. Planowane działania dotyczą:

- » wspierania potencjału intelektualnego i rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej (m.in. budowa Międzynarodowego Centrum Rozwoju Zielonych Technologii),
- » cyfryzacji (doposażenie szpitali w systemy informatyczne),
- » zwiększania potencjału przyrodniczego, kulturowego i turystycznego

regionu (wsparcie infrastruktury instytucji kultury w regionie, rozwój nowych produktów turystycznych),

- » dostosowania do zmian klimatu (doposażenie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na terenie województwa lubelskiego),
- » wspierania bioróżnorodności (stworzenie centrum bioróżnorodności bazującego na obiektach neutralnych klimatycznie),
- » odnawialnych źródeł energii (poprawa jakości środowiska naturalnego w obszarze województwa lubelskiego poprzez wykorzystanie energii słonecznej przy jednoczesnej eliminacji azbestu),
- » poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,
- » budowy dróg pieszo-rowerowych na obszarach miejskich oraz na obszarach wiejskich,
- » wsparcia infrastruktury społecznej (doposażenie podmiotów leczniczych),

► Na zdjęciu marszałek Jarosław Stawiarski oraz dyrektor DZ RPO Anna Brzyska podczas konferencji prasowej. Fot. UMWL

» usług społecznych i środowiskowych w obszarze włączenia społecznego i pomocy społecznej (usługi społeczne dla seniorów z regionu, wsparcie systemów ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży).

Ponadto, dodatkowe środki wynegocjowane w ramach Kontraktu Programowego pozwolą na wzmocnienie instrumentów terytorialnych, planowanych do realizacji w ramach programu *Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027*:

wsparcie partnerstw m.in. 140 gmin z obszaru województwa, stanowiących obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz wsparcie procesów rewitalizacyjnych.

Lubelskie wysoko w rankingach

Wynegocjowane przez Zarząd Województwa Lubelskiego środki, dają szansę na wzrost udziału alokacji naszego regionu, w stosunku do wszystkich programów regionalnych: z 7,1% w perspektywie finansowej na lata 2014–2020, do 8% w aloka-

2014–2020. Uwzględniając także środki przeznaczone z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji oraz Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej 2021–2027, otrzymamy łącznie około 2 938 912 292 euro, co oznacza 2. miejsce w kraju. Alokacja w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa lubelskiego również będzie wyższa niż w perspektywie finansowej 2014–2020 i wyniesie 1 084,79 euro (wg liczby ludności na koniec 2020 r.). Alokacja podstawowa dla województwa lubelskiego przewi-

Lubelskie z wynikiem ponad 99% jest na pierwszym miejscu jeżeli chodzi o kontraktację środków z RPO. W porównaniu z grudniem 2018 roku awansowaliśmy w rankingach o 7 pozycji – **Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Anna Brzyska**

» Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych 17 Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (w tym 11 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze) oraz

» Innych Instrumentów Terytorialnych, ukierunkowanych na

cji w perspektywie finansowej na lata 2021–2027. Ponadto, w rankingu województw, dotyczącym podziału alokacji na programy regionalne, województwo lubelskie awansowało z miejsca 6. na miejsce 4. w stosunku do perspektywy finansowej na lata

dziana w projekcie Umowy Partnerstwa ze stycznia 2021 r. wynosiła 1 mld 768 mln euro (kwota została doprecyzowana w Kontrakcie Programowym i wynosi 1 768 493 555 euro).

DZ RPO

Inicjatywa Trójmorza z olbrzymim potencjałem

W dniach 29 i 30 czerwca br. w stolicy województwa lubelskiego odbył się Samorządowy Kongres Gospodarczy, II Forum Regionów Trójmorza. Wydarzenie miało na celu wzmocnienie spójności regionów Unii Europejskiej poprzez zacieśnienie współpracy społeczno-gospodarczej i naukowej samorządów z państwami Europy Środkowo-Wschodniej, biorących udział w Inicjatywie Trójmorza tj. Austrii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Rumunii, Słowacji, Słowenii i Węgier. Stworzenie stabilnego i spójnego partnerstwa państw z obszaru pomiędzy Morzem Bałtyckim, Adriatykiem i Morzem Czarnym pozytywnie wpływa na wzrost jego konkurencyjności w ramach UE i w ujęciu globalnym.

► Na zdjęciu, podczas Samorządowego Kongresu Gospodarczego, II Forum Regionów Trójmorza, od lewej Prezes Portu Lotniczego Lublin Andrzej Hawryluk, Wicemarszałek Województwa Lubelskiego Michał Mulawa, Wiceprezes Zarządu ds. Aktywów Zagranicznych KGHM Polska Miedź S.A. Paweł Gruza oraz dr hab. Mieczysław Ryba, prof. KUL. Fot. Wojciech Pacewicz

Zebranych gości powitał Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski, a uroczystość oficjalnie otworzył Prezydent RP Andrzej Duda, którego obecność była doskonałą okazją do wręczenia Honorowej Nagrody Samorządowego Kongresu Gospodarczego, II Forum Regionów Trójmorza. Prezydent otrzymał wyróżnienie za szczególne zasługi w zakresie tworzenia i rozwijania Inicjatywy Trójmorza.

– Jestem zaszczycony, że mogę dziś otworzyć obrady II Forum Regionów Trójmorza oraz Samorządowy Kongres Gospodarczy, odbywający się w pięknym, historycznym Lublinie, jednym z absolutnie najpiękniejszych polskich miast właśnie w tej wschodniej części Polski, o której w ostatnich latach

mówimy, że stanowi przykład tego, że Polska może rozwijać się w sposób zrównoważony; że wreszcie także i na tej ziemi realizowane są duże inwestycje, na które ta część Rzeczypospolitej tak wiele lat czekała, a właściwie przez ostatnie trzy dziesięciolecia. Ogromnie się cieszę z tego. Rozmawialiśmy nawet przed chwilą na ten temat z Panem Marszałkiem, że to się właśnie w tej chwili staje faktem. Może na obecnym etapie nie ułatwia nam to wszystkim życia – kiedy trzeba dojechać, a dookoła mamy place budowy, ale każdy z nas ma świadomość, że za kilka lat to będzie inny świat i że to jest ogromny krok naprzód, który będzie potężnym impulsem rozwojowym dla tej ziemi, a tym samym dla naszej części Europy. Bo wierzę w to, że te etapy rozwojowe

są także i będą w przyszłości udziałem naszych partnerów w ramach współpracy trójmorskiej – mówił Prezydent RP. – Musimy pamiętać, że Inicjatywa Trójmorza to 112 mln mieszkańców oraz 30% terytorium Unii Europejskiej. Jest to więc naprawdę olbrzymi, gigantyczny potencjał – dodał.

Deklaracja Lubelska podpisana

Po oficjalnym otwarciu wydarzenia przez Prezydenta Andrzeja Dudę nastąpiło uroczyste podpisanie Deklaracji Lubelskiej, do której przystąpili przedstawiciele samorządów: Polski, Bułgarii, Litwy, Rumunii, Słowacji i Węgier. Inicjatorem powstania Deklaracji jest Samorząd Województwa Lubelskiego na czele z marszałkiem Jarosławem Stawiarskim. To początek współpracy pomiędzy samorządami 12 państw, które współpracując w ramach Inicjatywy Trójmorza, dążą do rozbudowy połączeń infrastrukturalnych, energetycznych i cyfrowych, a tym samym stworzenia nowych, międzynarodowych sieci powiązań biznesowych, które są warunkiem zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju regionów, państw i całej Unii Europejskiej.

– Województwo Lubelskie jest inicjatorem powołania Sieci Gospodarczej Regionów Trójmorza, biorąc pod uwagę kluczowe położenie Lubelszczyzny na trasie Via Carpatia – jednego

► Na zdjęciu podczas Samorządowego Kongresu Gospodarczego, II Forum Regionów Trójmorza, przemawia Prezydent RP Andrzej Duda.
Fot. Wojciech Pacewicz

z flagowych projektów infrastrukturalnych Inicjatywy Trójmorza. Sieć ta stanie się formatem bezpośredniej współpracy między samorządami z dwunastu państw Inicjatywy. Po raz pierwszy ta kooperacja przechodzi z formatu między państwowego na międzyregionalny – podkreślił Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

Regionalne oferty

Dla przedsiębiorców z regionu ważnym punktem programu było spotkanie Prezydenta RP Andrzeja Dudy z firmami i instytucjami z województwa lubelskiego. Wśród wystawców, którzy prezentowali swoją ofertę na Kongresie, były m.in. takie firmy jak: LW Bogdanka S.A., Wytwórnia Makaronu Domowego Pol-Mak S.A., Spółdzielnia Pszczelarska Apis w Lublinie, Port Lotniczy Lublin S.A., Grupa

Azoty Zakłady Azotowe „Puławy” S.A., Erkado Sp. z o.o., JMP Flowers Grupa Producentów Sp. z o.o., KOWR oraz Stowarzyszenie Samorządów Euroregion Rostocze.

Profesjonalnie przygotowane oferty oraz aranżacja stoisk wystawienniczych stanowiły atrakcyjny punkt programu Kongresu.

Dwa dni spotkań

Pierwszego dnia Samorządowego Kongresu Gospodarczego, II Forum Regionów Trójmorza kluczowe punkty programu skupiały się wokół Inicjatywy Trójmorza, Sieci Gospodarczej Regionów Trójmorza, trasy Via Carpatia w kontekście połączeń transportowych i logistyki oraz współpracy transgranicznej obszaru Inicjatywy Trójmorza. Uczestnicy wydarzenia mieli również możliwość wysłuchania opinii sąsiadów i partnerów obszaru Trójmorza – m.in. z Niemiec, USA i Japonii – o samej Inicjatywie oraz jej znaczeniu dla gospodarki w ujęciu globalnym.

Drugi dzień Kongresu miał charakter gospodarczy. W tym dniu z rąk Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Aktywów Państwowych – Jacka Sasina oraz Marszałka Województwa Lubelskiego – Jarosława Stawiarskiego, zostały wręczone nagrody Samorządowego Kongresu Gospodarczego II Forum Regionów Trójmorza. Laureatami nagród zostali:

- » Pani Beata Daszyńska-Muzyczka za szczególne zasługi związane z rozwojem Funduszu Trójmorza oraz intensywną promocję gospodarczą Inicjatywy;
- » Polski Koncern Naftowy Orlen S.A. w kategorii DUŻA FIRMA – za aktywność gospodarczą w krajach Inicjatywy Trójmorza oraz intensywną promocję gospodarczą Inicjatywy;
- » Zakład Produkcyjny Bempresa Sp. z o.o. w kategorii FIRMA Z SEKTORA MŚP – za aktywność

gospodarczą w krajach Inicjatywy Trójmorza oraz prowadzenie działalności na zasadach zrównoważonego rozwoju.

Kluczowe sektory

W trakcie dwudniowego Samorządowego Kongresu Gospodarczego, II Forum Regionów Trójmorza w ramach 13 paneli oraz indywidualnych wystąpień poruszono tematy dotyczące sektorów kluczowych dla rozwoju polskiej i zagranicznej gospodarki: dyplomacji, energetyki, finansów, gospodarki, innowacji, nauki, rolnictwa, transportu, transformacji cyfrowej, turystyki, współpracy międzyregionalnej i transgranicznej obszaru Inicjatywy Trójmorza. Przedstawione wnioski i rekomendacje zostaną zebrane w formie publikacji i będą stanowić swoisty raport dla członków Inicjatywy.

Lubelskie organizatorem

W wydarzeniu, które odbywało się w formule hybrydowej, uczestniczyło łącznie ok. 1000 osób ze świata polityki, nauki i biznesu z Polski, z krajów Inicjatywy Trójmorza oraz spoza tego obszaru m.in. USA czy Kanady.

Organizatorem Samorządowego Kongresu Gospodarczego, II Forum Regionów Trójmorza był Samorząd Województwa Lubelskiego, natomiast współorganizatorami Instytut Rozwoju Samorządu Terytorialnego Województwa Lubelskiego i Lubelskie Centrum Konferencyjne. Wydarzenie odbyło się pod Honorowym Patronatem Prezydenta RP Andrzeja Dudy.

Wydatek współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach projektu pt. „Marketing Gospodarczy Województwa Lubelskiego II”.

Partnerami Strategicznymi wydarzenia byli: Bank PKO S.A., PKN Orlen S.A., PGNiG S.A. oraz Grupa PZU S.A.

DGWP

Projekt nowego programu regionalnego

Zarząd Województwa Lubelskiego 6 lipca 2021 r. zatwierdził projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Powyższy dokument określa strategię wykorzystania 2,273 miliarda euro jakie będziemy mieć do dyspozycji dla regionu. Będzie to blisko 42 mln euro więcej niż w perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

– Jeszcze w lipcu rozpoczniemy ostatni etap procedowania dokumentu, czyli jego opiniowanie. Jesteśmy pierwszym regionem, który taki dokument przyjął i będzie rozpoczynał konsultacje społeczne – zapowiedziała podczas briefingu prasowego Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Anna Brzyska.

Na przyznane naszemu województwu pieniądze składa się: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny +. Podstawowym celem tak skonstruowanego programu jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu. Realizowane w jego ramach projekty, mają sprzyjać zintegrowanemu, zrównoważonemu

i inteligentnemu rozwojowi województwa lubelskiego. Muszą także służyć systematycznej poprawie jakości życia i bezpieczeństwa jego mieszkańców.

Poznajmy priorytety nowego programu

Zgodnie z wypracowanymi standardami, regionalny program na lata 2021-2027 podzielony został na 10 priorytetów. Dotyczą one obszarów:

- » badań i innowacji, regionalnych inteligentnych specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości, cyfryzacji,
- » adaptacji do zmian klimatu, ochrony środowiska,
- » efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, rozwoju odnawialnych źródeł

energii, wsparcia zrównoważonej mobilności miejskiej,

- » rozwoju infrastruktury drogowej i kolejowej, w tym rozwoju usług publicznego transportu drogowego,
- » rozwoju infrastruktury edukacyjnej na wszystkich poziomach kształcenia, infrastruktury usług społecznych oraz podmiotów ochrony zdrowia, infrastruktury kultury i turystyki,
- » włączenia społecznego, usług zdrowotnych,
- » aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych,
- » adaptacyjności pracowników i przedsiębiorstw do zmian,
- » programów rozwojowych szkół i placówek oświatowych w zakresie edukacji przedszkolnej, kształcenia ogólnego oraz kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- » zintegrowanych inwestycji terytorialnych, wsparcia partnerstw gmin zmarginalizowanych, rewitalizacji obszarów miejskich i innych niż miejskie.

Programowe nowinki

O tym, że za listą priorytetów poprzednich regionalnych programów operacyjnych kryje się realne finansowe wsparcie zdążyła się już przekonać większość mieszkańców Lubelszczyzny. Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 odpowiada na najnowsze wyzwania nowoczesnego świata. Jego autorzy postarali się więc o kilka nowości. W znacznej mierze dotyczą one kwestii związanych

Fot. 2 UMWL

z ochroną środowiska. Dzięki odpowiednim zapisom już wkrótce z pieniędzy unijnych będzie można sfinansować na przykład tworzenie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego, ochrony przed pożarami lasów, retencjonowania wód opadowych, adaptacji do zmian klimatu, gospodarki o obiegu zamkniętym. Zrozumienie znajdą także działania na rzecz budowy magazynów ciepła i źródeł energii produkujących paliwa zdekarbonizowane z OZE, a nawet budowa punktów ładowania pojazdów elektrycznych.

Na finansowe wsparcie mogą liczyć nie tylko projekty z zakresu innowacji czy cyberbezpieczeństwa, ale także takie, które pomogą wrócić na rynek firmom, które zlikwidowały swą działalność. Program kładzie trwały nacisk na rozwiązywanie problemów ludzi młodych. Tym razem uzyskają oni pomoc w ramach projektów

poświęconych aktywizacji. Uznanie zyskają przedsięwzięcia dotyczące budowy i rozwoju infrastruktury rekreacyjnej oraz bezpieczeństwa przestrzeni publicznych i ich dostosowania do wymagań wszystkich obywateli.

Więcej inwestycji terytorialnych

Zatwierdzony dzisiaj program przewiduje również wzrost znaczenia instrumentów terytorialnych. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne będą realizowane przez 17 Miejskich Obszarów Funkcjonalnych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r. Do tego przewidziano dwa Inne Instrumenty Terytorialne. W ich ramach wsparcie uzyskają partnerstwa gmin z obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją oraz obszary miejskie i inne niż miejskie, gdzie realizowana będzie rewitalizacja oparta na Gminnym Programie Rewitalizacji.

Program przygotowali

– Projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, przygotował Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie we współpracy z Tematycznymi Grupami Roboczymi – mówił Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski. – W ich skład wchodzi specjaliści zatrudnieni w urzędzie i podległych jednostkach organizacyjnych oraz przedstawiciele podmiotów, wchodzących w skład Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Autorzy programu współpracowali ściśle również z samorządami z naszego regionu oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi właściwych dla poszczególnych obszarów tematycznych.

DZ RPO

Rewitalizacja w województwie lubelskim

Rewitalizacja to pojęcie, które zostało ugruntowane w polskim prawodawstwie w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Przedmiotowa ustawa kompleksowo uporządkowała zagadnienia związane z rewitalizacją, a także pozwoliła na ugruntowanie rewitalizacji jako ważnego elementu procesu rozwoju lokalnego.

Rewitalizacja, zgodnie z definicją zawartą w ustawie o rewitalizacji, to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Proces ten prowadzony winien być w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji (GPR).

Gminny program rewitalizacji (GPR)

Podstawowym narzędziem prowadzenia rewitalizacji jest gminny program rewitalizacji, który nadaje całemu procesowi niezbędnych ram formalnych. Stanowi on także płaszczyznę koordynacji różnorodnych działań ukierunkowanych na osiągnięcie celów rewitalizacji obszaru rewitalizacji. Program musi posiadać przede wszystkim określoną w czasie wizję obszaru rewitalizacji, która nastąpi po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji i właściwie dobrane przedsięwzięcia wraz ze źródłami finansowania, przyczyniające się do realizacji tej wizji.

Poprawnie przygotowany GPR uwzględnia szeroki udział wszystkich interesariuszy, których dotyczy i którzy powinni w jej realizacji uczestniczyć, w szczególności mieszkańców obszaru rewitalizacji, osoby i instytucje dysponujące nieruchomościami, miejscowych przedsiębiorców oraz wszystkie osoby i organizacje, które prowadzą

lub dopiero planują prowadzić działalność gospodarczą bądź społeczną na ww. obszarze.

W wykazie programów rewitalizacji, prowadzonym przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, znajdują się obecnie 133 programy rewitalizacji, z czego 9 to GPR. Oznacza to, że 124 gminy tylko do 31 grudnia 2023 r., czyli do zakończenia okresu przejściowego wskazanego w ustawie o rewitalizacji, mają możliwość realizacji przedsięwzięć wynikających z lokalnego programu rewitalizacji. Od 2024 r. prowadzenie działań rewitalizacyjnych możliwe będzie tylko na podstawie zapisów wskazanych w ww. ustawie. Gminne programy rewitalizacyjne będą dokumentem niezbędnym do aplikowania o środki w ramach Innego Instrumentu Terytorialnego dotyczącego rewitalizacji, ocenianym przez zespół, powołany przez Marszałka Województwa Lubelskiego. Inny Instrument Terytorialny to instrument rozwoju terytorialnego, o którym mowa w projekcie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Funduszy Europejskich. Zgodnie z projektem Umowy Partnerstwa, Inne Instrumenty Terytorialne mogą być wdrażane na obszarach strategicznej interwencji wyznaczonych na poziomie krajowym lub regionalnym, w szczególności na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją. W ramach

tego instrumentu wspierane będą również działania rewitalizacyjne.

Projekt Regiony Rewitalizacji – wzmacnianie zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych

W latach 2020-2022 Samorząd Województwa Lubelskiego realizuje zadanie, polegające na wzmacnianiu zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych w ramach projektu Regiony Rewitalizacji – wzmacnianie zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020. Celem projektu jest przygotowanie gmin z województwa lubelskiego do jednoczesnego prowadzenia procesu rewitalizacji w oparciu o lokalne programy rewitalizacji oraz podejmowanie uchwał w procedurze opracowania gminnego programu rewitalizacji. Od czerwca 2021 r. gminy mają możliwość uczestnictwa w szkoleniach oraz wsparciu doradczym prowadzonym przez Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner z Cieszyńska.

Wsparcie szkoleniowe obejmuje cztery moduły:

- » wykorzystanie narzędzi wynikających z ustawy o rewitalizacji – podniesienie świadomości samorządów i wzmocnienie zdolności gmin do stosowania ustawowych narzędzi rewitalizacyjnych (gminny program

rewitalizacji, Komitet Rewitalizacji, Specjalna Strefa Rewitalizacji, miejscowy plan rewitalizacji);

- » zarządzanie rewitalizacją i włączenie społeczności lokalnej we wdrażanie programów rewitalizacji – wzmocnienie kompetencji samorządów w zakresie uspołeczniania procesu rewitalizacji poprzez m.in. tworzenie systemowych mechanizmów wzmacniania wspólnot lokalnych i partycypacji społecznej w kształtowaniu przestrzeni publicznej, a także wzmocnienie zdolności gmin do dywersyfikacji źródeł finansowania działań rewitalizacyjnych, tj. większe zaangażowanie inwestorów prywatnych, wspólnot/ spółdzielni mieszkaniowych

- i TBS-ów oraz NGO-sów w realizację programów rewitalizacji;
- » monitoring i ewaluacja działań rewitalizacyjnych – wzmocnienie zdolności gmin do tworzenia efektywnych systemów monitorowania rozwoju lokalnego (na poziomie gminnym i uwzględniającym zróżnicowanie wewnętrzne gminy), w tym monitorowania i ewaluacji programów rewitalizacji;
- » dostępność w rewitalizacji – wzmocnienie zdolności samorządów do uwzględniania problematyki dostępności zarówno w programowaniu strategicznym (w tym w strategiach rozwoju, programach rewitalizacji), planowaniu przestrzennym, jak

i w przygotowywaniu i realizacji konkretnych projektów (w tym rewitalizacyjnych), zgodnie ze standardami określonymi w Programie Dostępność Plus 2018-2025.

Szkolenia w ramach IV modułu, zaplanowane są na I połowę 2022 roku.

Zgodnie z założeniami, w ramach modułów I-III przeszkolonych może zostać łącznie 286 osób, natomiast w ramach IV modułu – 270 osób. Od lipca 2021 r. udzielane będzie także wsparcie doradcze w zakresie przejścia z lokalnego programu rewitalizacji na gminny program rewitalizacji. Na wsparcie doradcze przeznaczone zostało 256 godzin (średnio 2 godziny na gminę). Do udziału w projekcie zgłosiło się dotychczas aż 197 gmin z województwa lubelskiego.

Dla kogo?

Adresatami wsparcia są przedstawiciele gmin, których programy rewitalizacji ujęte są w wykazie programów rewitalizacji, prowadzonym przez IZ RPO WL 2014-2020 oraz przedstawiciele gmin, które zadeklarują realizację działań rewitalizacyjnych w przyszłości. Na stronie www.rpo.lubelskie.pl, w zakładce Rewitalizacja, na bieżąco ukazują się szczegółowe informacje dotyczące zarówno możliwości skorzystania ze wsparcia, jak również inne cenne informacje istotne z punktu widzenia prowadzenia działań rewitalizacyjnych w gminach. Warto przy tym zaznaczyć, że dodatkowo Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym pozostaje w stałym kontakcie z doradcami Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID), który realizuje projekt *Wzorcowa rewitalizacja* adresowany do gmin prowadzących rewitalizację w oparciu o dziedzictwo kulturowe. Aktualności dotyczące tego projektu znajdują Państwo również na naszej stronie internetowej.

Oddział Programowania RPO

Harmonogram szkoleń z I, II i III modułu:	
Moduł I	Moduł II i moduł III
9-10 VI 2021 r. Chełm	5-6 X 2021 r. Zamość
15-16 VI 2021 r. Puławy	7-8 X 2021 r. Biała Podlaska
15-16 VI 2021 r. Lublin	12-13 X 2021 r. Chełm
17-18 VI 2021 r. Biłgoraj	15-16 XI 2021 r. Puławy
17-18 VI 2021 r. Zamość	17-18 XI 2021 r. Lublin
6-7 VII 2021 r. Biała Podlaska	7-8 XII 2021 r. Biłgoraj
17-18 VIII 2021 r. Włodawa	9-10 XII 2021 r. Włodawa
7-8 IX 2021 r. Lublin	11-12 I 2022 r. Lublin
9-10 IX 2021 r. Biała Podlaska	13-14 I 2022 r. Biała Podlaska
21-22 IX 2021 r. Zamość	18-19 I 2022 r. Zamość
23-24 IX 2021 r. Chełm	20-21 I 2022 r. Chełm

► Tabela przedstawia harmonogram z terminami spotkań od 9 czerwca 2021 roku w Chełmie do 21 stycznia 2022 roku w Chełmie

Partnerstwo, które odniosło sukces

Osiem gmin Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego zrealizowało unijny projekt pn. *Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez rewitalizację*. Poprzedzająca projekt diagnoza problemu pokazała, że we wszystkich tych gminach występują obszary i budynki zaniedbane, które wymagały rewitalizacji. Dzięki odbudowie tych obiektów nie tylko poprawiono ich estetykę, ale także nadano nowe funkcje.

Lubelski Obszar Funkcjonalny

Miasto Lublin wraz z 15 sąsiadującymi gminami zawiązało Partnerstwo, wypełniając tym samym zasadę polityki rozwoju społeczno-gospodarczego, funkcjonującą w ramach Unii Europejskiej. Jednym z celów Partnerstwa były Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Zadania realizowane w ramach ZIT wynikały z konkretnie zdiagnozowanych, wiążących się ze sobą potrzeb, występujących w partnerskich gminach. Wspólna praca samorządów zaowocowała lepszym poznaniem problemów, wymianą doświadczeń i dobrych praktyk. Realizacja zadań w ramach Partnerstw, dała samorządowcom nowe możliwości inwestowania środków zewnętrznych, w głównej mierze pochodzących z budżetu UE.

Od ruiny do wizytówki

Funkcjonując w ramach LOF, osiem samorządów: Jabłonna, Jastków (lider projektu), Konopnica, Lubartów (gmina), Niemce, Niedrzwica Duża, Piaski i Strzyżewice zdiagnozowało wspólny problem. Okazało się bowiem, że we wszystkich tych gminach występują obszary i budynki zaniedbane, wymagające rewitalizacji. Co więcej, nadano im nowe funkcje, poprawiono estetykę, a także stworzono warunki do lepszego życia.

Wybrane w poszczególnych gminach obiekty i zdegradowane przestrzenie publiczne, poddano przebudowie i adaptacji. Zgodnie z celami

określonymi w projekcie, zyskały nową funkcjonalność. Udało się stworzyć miejsca wspólnej aktywności społecznej, gospodarczej, turystycznej oraz kulturowej. Zrewitalizowane obszary stały się wizytówkami nie tylko pojedynczych gmin, ale znacząco przyczyniły się do zwiększenia atrakcyjności całego obszaru LOF. Są to miejsca tętniące życiem, skupiające wokół siebie lokalnych liderów integrujących społeczność lokalną w różnych formalnych i nieformalnych grupach. Spójrzmy na najważniejsze inwestycje wykonane w ramach ZIT:

– *Efekty wspólnego działania przerosły najśmielsze oczekiwania* – podkreśla Wójt Gminy Jastków Teresa Kot. – *Wspólnie przezwyciężaliśmy problemy wynikające z różnic występujących w gminach, a dotyczących zasobów budżetu, uwarunkowań i potrzeb społecznych oraz podejścia radnych. Przyniosło to nowe doświadczenia i umiejętności wspólnego działania. Będzie stanowił solidny fundament do przyszłej współpracy* – dodała.

W ramach projektu, gminy pozyskały w sumie ponad 32,2 mln zł dofinansowania z Funduszy Europejskich.

Gmina	Projekt
Jabłonna	· modernizacja i przebudowa budynków oraz placów znajdujących się na terenie objętym rewitalizacją.
Jastków	· przebudowa i modernizacja budynku Agronomówki w celu przystosowania na potrzeby Gminnej Biblioteki Publicznej oraz świetlicy środowiskowej. · przebudowa i modernizacja budynku Lecznicy w celu przystosowania do nowych funkcji wraz z budową/przebudową obiektu garażowo-gospodarczego.
Konopnica	· rozbudowa budynków (w tym ZOZ) oraz zagospodarowanie terenu w Maryninie. · nadbudowa i przebudowa budynku SUR w Radawcu Dużym (Konopnica), – budowa targowiska wraz z parkingiem i infrastrukturą.
Lubartów	· odtworzenie zdegradowanego budynku świetlicy wiejskiej i strażnicy OSP.
Niedrzwica Duża	· modernizacja placu przed kościołem oraz terenu wokół ośrodka kultury.
Niemce	· rewitalizacja budynku po dawnej stołówce w Niemcach oraz tzw. „Samsonówki” w Dysie z przeznaczeniem na funkcje społeczne.
Piaski	· odnowa i zagospodarowanie zdegradowanych terenów wokół ruin Zboru Kalwińskiego „Kościelec”. · budowa Centrum Aktywności Lokalnej w miejscowości Bystrzejowice Drugie.
Strzyżewice	· rewitalizacja zespołu dworsko-parkowego „Kotackowskich”.

► W tabeli wymienione zostały gminy z naszego regionu oraz zakres realizowanego projektu w ramach Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego. Łącznie w projekcie udział bierze osiem gmin

► Zdjęcie z warsztatów prowadzonych w części gastronomicznej dworku w Strzyżewicach. Zdjęcie nadesłane: Gmina Jastków

Z własnych budżetów dołożyły zaś niespełna 12 mln zł. Te kwoty rozłożyły się na poszczególne samorządy następująco:

Gmina	Dofinansowanie w mln zł
Jastków	2,206
Jabłonna	5,807
Strzyżewice	4,106
Konopnica	5,778
Niedzwica Duża	4,701
Niemce	4,922
Lubartów	2,108
Piaski	2,597
Razem projekt	32,223

► W tabeli wymienione zostały gminy, które realizują projekty w ramach Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz kwoty dofinansowania na poszczególne projekty

Jastków liderem projektu

Zanim udało się projekt zrealizować, koordynację działań i rozliczeń między partnerami przy ścisłej współ-

– Przeprowadzona na jego podstawie diagnoza wskazała kilka obszarów zdegradowanych, kwalifikujących się do poddania ich rewitalizacji – dodaje.

Pierwszeństwo, z uwagi na potrzeby społeczno – gospodarcze, zyskała dawna Agronomówka oraz towarzyszący jej kompleks obiektów gospodarczych w Panieńszczyźnie. Mieściła się tam m.in. dawno porzucona lecznica weterynarii oraz poczta. Rewitalizacja tych obiektów pozwoliła stworzyć zupełnie nową jakość. Powstał nowoczesny budynek Biblioteki Publicznej i świetlicy środowiskowej oraz przestrzeń otwarta dla mieszkańców. W oparciu o dawne budynki gospodarcze, gmina zyskała mieszkania socjalne, pomieszczenia na klub przedszkolaka, poradnictwo prawne i gospodarcze oraz pomieszczenia

zrewitalizowane obiekty zostały dostosowane do ich potrzeb. Bez przeszkód mogą więc korzystać z oferty biblioteki czy poradnictwa prawnego i opieki psychologa. Ma to nieoceniony wpływ na budowę więzi międzyludzkich i kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Wspólna – ciężka praca samorządów przynosi efekty. Pomimo różnic między partnerami, udało się stworzyć jednolity „produkt” dedykowany społecznościom lokalnym. Taki, który poprawił jakość życia mieszkańców. Udało się wzbogacić także funkcjonalność obszarów zdegradowanych i poprawić wizerunek gmin.

– Funkcjonowanie w partnerstwie bywa trudne. To szkoła kompromisów, dostrzeganie równości partnerów i dzielenie się środkami finansowymi. Odnieśliśmy sukces dzięki zaangażowaniu i wspólnej pracy zarówno gmin, jak i Biura Projektu ZIT LOF – mówi wójt Teresa Kot. – W imieniu Gminy Jastków, jako lidera projektu, serdecznie dziękuje Partnerom i osobom oraz instytucjom zaangażowanym we wspólną realizację tego Projektu. Z dumą możemy powiedzieć, że umiejętna współpraca i nawiązane przyja-

Unijna polityka spójności wspiera podejmowanie decyzji inwestycyjnych jak najbliższej obywateli. Na przykładzie zrewitalizowanego terenu centrum Jabłonnej Majątek, który został dofinansowany kwotą ponad 6 mln zł z unijnego budżetu, widzimy że fundusze unijne nie tylko wspierają duże projekty infrastrukturalne jak autostrady czy gazociągi, ale przede wszystkim lokalne inicjatywy. I wtedy okazuje się, że te zdawałoby się odległe priorytety unijne są całkiem blisko każdego z nas i zbiegają się z potrzebami gmin oraz lokalnych społeczności. Że wszyscy w Unii gramy do jednej bramki – Dyrektor Wydziału ds. Polski w Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej Christopher Todd

pracy z Urzędem Marszałkowskim, wzięła na siebie gmina Jastków.

– Rada naszej gminy już w marcu 2017 r. przyjęła Gminny Program Rewitalizacji – mówi wójt Teresa Kot.

socjalne dla pracowników i garaże na sprzęt do obsługi mieszkańców.

Przystępując do projektu, inwestor nie zapomniał o osobach z niepełnosprawnościami. Wszystkie

zne relacje dobrze rokują na przyszłość – dodaje.

Gmina Jastków/DZ RPO

Dodatkowe 5 mln zł z Funduszy Europejskich na budowę Dworca Metropolitalnego w Lublinie

W kwietniu 2021 roku Zarząd Województwa Lubelskiego zwiększył dofinansowanie, kluczowego dla Lublina i całego województwa, projektu budowy metropolitalnego dworca. Projekt pochłonie niemal 300 milionów złotych. Dzięki decyzji Zarządu Województwa, dofinansowanie unijne wyniesie ponad 178 mln zł. Dworzec lub „Zintegrowane Centrum Komunikacyjne dla Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego”, bo tak brzmi projektowa nazwa tego przedsięwzięcia, będzie służył mieszkańcom już w przyszłym roku.

Umowa o dofinansowanie projektu budowy Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego została podpisana we wrześniu 2020 roku. Pod koniec kwietnia br. Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski i prezydent Lublina Krzysztof Żuk podpisali aneks, na mocy którego inwestycja zostanie wsparta dodatkowymi prawie 5 mln zł z funduszy UE.

Budowa, która niesie wiele korzyści

Głównym celem przedsięwzięcia jest utworzenie multimodalnego węzła

komunikacji publicznej obsługującego całe województwo lubelskie. Podróżni w jednym miejscu skorzystają z systemu transportu łączącego komunikację miejską, wojewódzką z transportem regionalnym i dalekobieżnym. Cały obiekt zajmie powierzchnię niemal 29 tysięcy metrów kwadratowych. Zaprojektowano go w myśl zasady bezkolizyjnego przemieszczania się pieszych oraz użytkowników z niepełnosprawnościami. Pod ziemią znajdzie się parking, który pomieści 174 auta. Z kolei dach budynku będzie pełnił funkcję obsadzonego zielenią

elektryczne, teletechniczne, monitoringu, teleinformatyczne, sanitarne, wodno-kanalizacyjne, klimatyzacji, instalacje c.o. oraz przyłącza, windy dostosowane do potrzeb dla osób z niepełnosprawnościami, ruchome schody oraz klatki schodowe.

Nowe okno na świat

Projekt jest realizowany w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, a unijne dofinansowanie pochodzi ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. – *Dworzec Metropolitalny jest ważny*

Dworzec Metropolitalny jest ważny i dla Lublina i dla całego regionu – Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski

komunikacji publicznej. W Lublinie powstanie miejsce, które w pełni zintegruje różne rodzaje transportu zbiorowego. Obejmuje w szczególności komunikację miejską i podmiejską, transport kolejowy i autobusowy. W rezultacie nastąpi rozwój systemu, który poprawi komunikacyjne możliwości mieszkańców całego województwa. Projekt polega na budowie w pełni funkcjonalnego zintegrowanego węzła

tarasu spacerowego. Dworzec będzie można określić mianem „zielonego” nie tylko ze względu na jego wygląd, ale również zastosowanie przyjaznych środowisku technologii. Zaprojektowano bowiem system przeznaczony do odzyskiwania deszczówki. Posłuży ona do podlewania roślin i celów sanitarnych. Budynek Dworca został zaprojektowany jako inteligentny z wyposażeniem funkcjonalnym, tj. instalacje

i dla Lublina i dla całego regionu – podkreślał, podczas uroczystego podpisania aneksu, Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski. – *To inwestycja, która jest inwestycją nie tylko miasta Lublin, ale także województwa. Pamiętajmy, że w tym miejscu będą zbiegały się wszystkie drogi do większości miejscowości Lubelszczyzny* – dodał marszałek. W ramach inwestycji powstanie system peronów

► Zdjęcie z konferencji dotyczącej podpisania aneksu. Na zdjęciu od lewej Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski oraz Prezydent Miasta Lublin Krzysztof Żuk. Fot. © Piotr Wójcik/UMWL

odjazdowych komunikacji autobusowo-busowej, komunikacji miejskiej, wewnętrznych dróg dojazdowych, stanowisk postojowych, placów i chodników. Rzecz jasna, w sposób specjalny potraktowana zostanie miejska zieleń. Komfortowy dojazd do obiektu zapewni rozbudowa ulic Krochmalnej i Cukrowniczej. Wybudowane zostaną od podstaw nowe odcinki ulic: Gazowa i Dworcowa. – W perspektywie finansowej 2007-2013 wielkim projektem infrastrukturalnym było lotnisko w Świdniku – mówi Dyrektor Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Magdalena Marek – *Projektem, którym możemy się*

pochwalić obecnie, jest właśnie Zintegrowane Centrum Komunikacyjne. Jego utworzenie jest logiczną konsekwencją rozwoju komunikacyjnego naszego województwa. Port Lotniczy Lublin jest dla naszego regionu oknem na świat. Dworzec metropolitalny będzie z kolei codziennie służył tysiącom osób, które przemieszczają się w drodze do pracy czy szkoły – dodaje.

Szybciej, taniej, ekologicznie

Budowa dworca metropolitalnego, niewątpliwie, przyniesie wiele wymiernych korzyści. Przyczyni się do rozwoju systemu komunikacji zbiorowej. Pozwoli na zwiększenie poziomu

wykorzystania środków transportu o najniższej emisji spalin i przyczyni się do niwelowania barier w sprawnym, szybkim podróżowaniu różnymi formami transportu w mieście i Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym. Idąca w ślad za tym reorganizacja ruchu, przełoży się na wzrost przewozów komunikacją publiczną. W efekcie uzyskamy znaczne zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko naturalne. Zmaleje zatłoczenie komunikacyjne, a poprawa systemu powiązań komunikacyjnych uatrakcyjni Lublin i LOF oraz wpłynie na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Zintegrowane Centrum Komunikacyjne stanie się wizytówką stolicy województwa. Obecnie Lublin wita przyjezdnych dość chaotyczną przestrzenią dworca autobusowego, który lata świetności ma już za sobą. Dzięki unijnemu dofinansowaniu zmieni się to już w przyszłym roku.

DW EFRR

► Zdjęcie z konferencji. Na zdjęciu od lewej marszałek Jarosław Stawiarski, dyrektor DZ RPO Anna Brzyska oraz prezydent Lublina Krzysztof Żuk. Fot. © Piotr Wójcik/UMWL

„Kalina” daje szansę godnego życia

Pierwsza grupa podopiecznych już trafiła na oddział opieki całodobowej. Pod skrzydła personelu Środowiskowego Ośrodka Wsparcia „Kalina”, w ciągu kilku następnych tygodni trafią kolejni. Tutaj mogą liczyć na profesjonalną opiekę, dzięki realizowanemu projektowi przy udziale Funduszy Europejskich.

Pomoc społeczna

Ośrodek dysponuje 30. miejscami pobytu dziennego i taką samą liczbą miejsc okresowego pobytu całodobowego. Na przyjęcie pensjonariuszy „Kalina” gotowa była już w lutym. Niestety, ze względu na pandemię i konieczność zachowania zasad bezpieczeństwa, uczestnicy przyjmowani są stopniowo – *Ich liczba będzie systematycznie rosła* – zapowiada Dyrektor Domu Pomocy Społecznej „Kalina” Andrzej Łaba. – *Placówka*

przeznaczona jest bowiem dla osób powyżej 56. roku życia, które z powodu niepełnosprawności lub wieku, wymagają okresowego wsparcia. Takich osób jest coraz więcej – dodaje.

Przed wszystkim samodzielność
Ośrodek „Kalina” do potrzeb osób powyżej 56. roku życia, obarczonych różnymi schorzeniami, stara się podchodzić w sposób systemowy. Oferuje więc wiele usług wspomagających-aktywizujących. Ich cel to wspieranie

podopiecznych w zachowaniu samodzielności. Personel pomaga w radzeniu sobie z naturalnymi czynnościami codziennego życia. Podopieczni korzystają z zabiegów usprawniających nie tylko pod kątem fizycznym, ale także psychospołecznym. Co istotne, mają oni zapewnioną ciągłość opieki. Wszystko to służy budowie poczucia bezpieczeństwa. Podopieczni mieszkają w pokojach jedno lub dwuosobowych. Każdy pokój ma łazienkę dostosowaną do potrzeb osób

Fot. 1

SMARCZEWSKI

z niepełnosprawnościami. W bezpośrednim sąsiedztwie jest gabinet pielęgniarek, jadalnie oraz sala spotkań, gdzie organizowane są zajęcia terapeutyczne. W Ośrodku jest także kaplica, dzięki czemu podopieczni mogą realizować swoje potrzeby religijne.

Bogaty katalog usług

Do samodzielnego funkcjonowania, podopiecznym „Kaliny”, potrzeba systematycznej pracy ze specjalistami wielu dziedzin życia i medycyny. Ośrodek jest na to w pełni przygotowany. Świadczy usługi zdrowotne i prozdrowotne, w tym: opiekę psychiatryczną (poradnictwo, psychoedukację, konsultacje, diagnozę zdrowia psychicznego) i stałą opiekę psychologiczną. Potrzebujący korzystają z terapii psychologicznej, psychoterapii, psychoedukacji, a także poradnictwa nie tylko dla siebie, ale również dla swoich rodzin. Uzyskują diagnozę psychologiczną. – *Dokładamy wszelkich starań, by zapewnić naszym podopiecznym opiekę o najwyższym standardzie* – podkreśla dyrektor Łaba. – *Zapewniamy między innymi opiekę pielęgniarzką, pomiary parametrów życiowych i monitorowanie stanu zdrowia naszych podopiecznych* – dodaje.

Dla osób starszych bezcenna jest możliwość skorzystania z rehabilitacji leczniczej. Dzięki nowoczesnym i w pełni wyposażonym w nowoczesny i profesjonalny sprzęt salom rehabilitacji, podopieczni korzystają z zabiegów z zakresu kinezyterapii oraz fizykoterapii. Mogą też korzystać z zajęć relaksacyjnych i spacerów po ogrodzie okalającym Ośrodek. Dzięki temu szybciej wracają do zdrowia i utrzymują sprawność fizyczną.

Szeroki zakres zajęć

Ośrodek prowadzi zajęcia terapeutyczne optymalnie zagospodarowujące czas uczestników. Podczas zajęć rozwijają swoje zainteresowania

► Zdjęcia wykonane podczas zajęć w Środowiskowym Ośrodku Wsparcia „Kalina” z podopiecznymi. patrz: Fot. 1, Fot. 2 i Fot. 3

i zdobywają nowe umiejętności. Ze względu na różne schorzenia i sprawność intelektualną podopiecznych, zajęcia odbywają się w grupach lub indywidualnie. Treningi procesów poznawczych usprawniają pamięć, koordynację wzrokowo-przestrzenną i funkcje językowe. Pobudzają też do kreatywności i myślenia. Oprócz zajęć aktywizujących i treningów poznawczych, podopiecznym proponowane są również zajęcia z arteterapii, rękodzieła, muzykoterapii, biblioterapii czy kulturoterapii. Zajęcia tego typu w sposób znakomity pozwalają podtrzymać umiejętności społeczne i zintegrować grupę.

Unijne fundusze pomagają w walce z wykluczeniem

Ośrodek „Kalina” jest placówką podległą samorządowi Miasta Lublin. Inwestycja, jaką była rozbudowa

środowiskowego domu samopomocy „Kalina” powstała przy wsparciu finansowym z Unii Europejskiej. Jej koszt to ponad 15 mln zł, z czego blisko 9 mln zł pochodzi z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Celem tego projektu jest zmniejszenie deficytu usług społecznych na terenie Lublina, w zakresie opieki i rehabilitacji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Ośrodek pozwoli na włączenie społeczne tych osób oraz aktywizację społeczno-zawodową ich opiekunów.

DZ RPO

Lubelscy przedsiębiorcy inwestują w OZE

Do ponad 128 mln zł ze środków UE, czyli blisko trzykrotnie, wzrósł budżet na wsparcie przedsiębiorców zainteresowanych wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Władze województwa po raz kolejny zwiększyły kwotę w naborze przeprowadzonym w 2020 r.

– Fundusze unijne pobudzają inwestycje związane z transformacją sektora energetycznego, w tym inwestycje w OZE

Co więcej, w dobie kryzysu związanego z pandemią, te inwestycje są niezbędne do odbudowania gospodarki – dodaje.

przedsiębiorców. Projekty te obejmują głównie budowę instalacji i farm fotowoltaicznych, a wszystkie zlokalizo-

Zainteresowanie konkursem świadczy o znaczącym poziomie ekologicznej świadomości przedsiębiorców, którzy efektywnie sięgają po unijne wsparcie w tym zakresie. W sumie, w ramach naboru przeprowadzonego w 2020 r., podpisanych zostanie ponad 300 umów o dofinansowanie – Dyrektor Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie Magdalena Filipek-Sobczak

– podkreśla Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski – *To wsparcie dla inwestycji w OZE ma kluczowe znaczenie dla stworzenia konkurencyjnego rynku energii odnawialnej.*

Dzięki ostatniemu zwiększeniu przez Zarząd Województwa Lubelskiego kwoty alokacji w konkursie o dodatkowe 12 mln zł, dofinansowanie uzyskało kolejnych 111

wane są na terenie województwa lubelskiego. Dominują projekty związane z budową tzw. mikroinstalacji o mocy do 50 kW. Jednak maksymalna moc instalacji wykorzystujących energię słoneczną, o którą w tym naborze mogli ubiegać się przedsiębiorcy, wynosiła aż 2 MWe/MWt. Większość instalacji wyposażonych zostanie także w inteligentne systemy zarządzania energią. Przedsiębiorcy, realizując swoje projekty, znacząco przyczyniają się do obniżenia emisji gazów cieplarnianych, przy jednoczesnym zaspokajaniu rosnących potrzeb energetycznych lokalnej gospodarki.

Dotacje na instalacje

Przedsiębiorcy z sektora MŚP otrzymują nawet do 80% dofinansowania, nie więcej niż 2,5 mln zł. Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji mają jednostki samorządu terytorialnego, uzyskują

► Zdjęcia z konferencji wręczania umów przedsiębiorcom na realizację projektów z zakresu OZE. Umowy wręczali marszałek Jarosław Stawiarski oraz dyrektor LAWP Magdalena Filipek-Sobczak. Fot. Marcin Tarkowski (patrz Fot. 1, Fot. 2 i Fot. 3)

► Fot. 1

Fot. 2

Fot. 3

wsparcie w wysokości do 60%, maksymalnie 3 mln zł.

– *Zainteresowanie konkursem świadczy o znaczącym poziomie ekologicznej świadomości przedsiębiorców, którzy efektywnie sięgają po unijne wsparcie w tym zakresie. W sumie, w ramach naboru przeprowadzonego w 2020 r., podpisanych zostanie ponad 300 umów o dofinansowanie* – mówi Dyrektor Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie Magdalena Filipek – Sobczak.

Dwukrotne zwiększenie alokacji

Pierwotnie kwota przeznaczona na realizację zadań z zakresu „produkcji energii z OZE w przedsiębiorstwach”, Działania 4.2 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, wynosiła ponad 45 mln zł. Zainteresowanie konkursem ogłoszonym w 2020 r. przekroczyło alokację, jaka pierwotnie została przeznaczona na konkurs, dlatego, aby zapewnić możliwie największej liczbie przedsiębiorców uzyskanie wsparcia, Zarząd Województwa Lubelskiego,

dwukrotnie zwiększył kwotę alokacji. Co ważne, po raz kolejny lubelscy przedsiębiorcy mogli starać się o wsparcie ze środków unijnych na inwestycje w OZE. Pierwszy nabór przeprowadzono bowiem jeszcze w 2017 r. W obu naborach firmy złożyły 850 wniosków, a kwota o jaką się starały przekroczyła 444 mln zł. Ostatecznie, w obu konkursach wybrano ponad 550 projektów, a ich dofinansowanie opiewa na wartość prawie 240 mln zł.

Listy projektów wybranych do dofinansowania oraz szczegółowe informacje o zakresie i warunkach wsparcia dla przedsiębiorstw w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego publikowane są na stronie: rpo.lubelskie.pl.

LAWP

Punkt Kontaktowy
Lubelskiej Agencji Wspierania
Przedsiębiorczości w Lublinie
lawp@lawp.eu
tel. 81 46 23 812 oraz
81 46 23 831

Więcej na energię odnawialną

Przybyło gmin, które otrzymały środki unijne na odnawialne źródła energii. Kolejnych 16 samorządów będzie mogło wydać na ten cel łącznie prawie 32 mln zł. Na początku maja bieżącego roku Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski oraz Wicemarszałek Województwa Lubelskiego Michał Mulawa wręczyli przedstawicielom gmin Księżpol, Józefów, Frampol, Biszczka, Tucznia, Wołyń, Łabunie, Łukowa oraz Niemce umowy na realizację zadań z zakresu OZE.

Ponad połowa pieniędzy, za które gminy będą realizować projekty, pochodzi ze środków unijnych. Dokładnie, są to pieniądze Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, którymi dysponuje samorząd w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Gminy złożyły wnioski o dofinansowanie w konkursie ogłoszonym jeszcze w 2019 roku. Pomimo że projekty zostały wówczas ocenione pozytywnie, nie mogły otrzymać dotacji ze względu na niewystarczającą alokację przeznaczoną na Działanie 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE. Pula środków została jednak znacząco zwiększona przez władze województwa, tak, że dofinansowanie mogło trafić do kolejnych 16 samorządów. Oprócz wymienionych wyżej są to także: Łuków, Milanów, Miączyn, Jarczów, Serniki, Dołhobyczów oraz Grabowiec.

Przybywa paneli słonecznych

Na jakie konkretnie inwestycje zostaną przeznaczone środki w gminach, które podpisały już umowy? W dziewięciu gminach zostanie zainstalowanych prawie 2 tysiące paneli fotowoltaicznych, ponad 300 instalacji kolektorów słonecznych i ponad 70 pieców na biomasę. Przyczyni się to do zwiększenia efektywności energetycznej domów prywatnych, a także budynków użyteczności publicznej. W efekcie poprawi się jakość życia i bezpieczeństwo energetyczne mieszkańców gmin.

Zdjęcie z uroczystego wręczenia umów Beneficjentom z zakresu OZE. Na zdjęciu dyrektor DZ RPO Anna Brzyska oraz marszałek Jarosław Stawiarski z Beneficjentami. Fot. UMWL

Miliony na OZE

Zarząd Województwa Lubelskiego dostrzega potrzeby gmin w zakresie odnawialnych źródeł energii, a świadczy o tym kilkukrotnie już zwiększanie alokacji na takie działania. – Każde dodatkowe środki na odnawialne źródła energii to bardzo dobra wiadomość – mówił podczas uroczystości Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski. – To dzięki tym funduszom mieszkańcy naszego województwa już wkrótce zamontują w swoich gospodarstwach nowoczesne instalacje fotowoltaiczne, solarne oraz przyjazne środowisku źródła ciepła. Łącznie w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 na odnawialne źródła energii przeznaczono niebagatelną kwotę 794 mln zł – To niezwykle ważne, że Lubelskie już teraz postawiło na czystą energię. Środowisko jest bowiem jednym z filarów nowej perspektywy finansowej polityki spójności na lata 2021-2027. Dzięki temu uzyskamy dobry punkt wyjścia do racjonalnego wykorzystania

pieniędzy na ten cel w kolejnych latach – podkreśla Dyrektor Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Magdalena Marek.

Zielony ład

Bardziej przyjazna dla środowiska i niskoemisyjna Europa to jeden z pięciu celów polityki spójności na najbliższe lata. Projektowany jest także Europejski Zielony Ład, ponieważ Europa aspiruje do tego, by być pierwszym kontynentem neutralnym dla klimatu. Założenia tej idei to oddzielenie wzrostu gospodarczego od zużywania zasobów, przy jednoczesnym zapewnieniu, że żaden region nie pozostanie w tyle. Podczas wręczenia umów marszałek Jarosław Stawiarski chwalił władarzy gmin za to, że dostrzegają potrzeby w tym zakresie i skutecznie starają się o pozyskanie na ten cel dofinansowania. – Wielkie europejskie idee ziścić będą się mogły tylko, jeśli działania podejmowane będą na poziomie lokalnym – mówił.

DW EFRR

Pomagamy młodym talentom

„Talent to rzecz cudowna, ale nie posłuszny temu, komu brak wytrwałości”. Jakże prawdziwe są te słowa, zawarte w książce Stephena Kinga „Ręka mistrza”. W podtrzymaniu wytrwałości lubelskiej młodzieży pomagają programy stypendialne województwa lubelskiego.

Stypendia uczniowskie

Dzięki zaangażowaniu środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (RPO WL 2014-2020) możliwe jest kontynuowanie dwóch programów stypendialnych dla utalentowanej młodzieży z naszego regionu:

- » *Lubelska kuźnia talentów 2021-2023* – realizowany w ramach Działania 12.4 Kształcenie Zawodowe,
 - » *Lubelskie wspiera uzdolnionych 2021-2023* – realizowany w ramach Działania 12.2 Kształcenie Ogólne.
- Oba programy stypendialne obejmują dwa kolejne lata nauki – rok szkolny 2021/2022 oraz 2022/2023. Co ważne, wspierani będą zarówno uzdolnieni uczniowie szkół prowadzących kształcenie zawodowe oraz szkół ogólnych, w tym młodzież z VII, VIII klasy szkoły podstawowej oraz liceum.

Miliony z funduszy europejskich na wspieranie zdolnych uczniów

Każdy rodzic wie, jak wiele środków finansowych wymaga edukacja dziecka. Dzięki stypendiom, które mogą otrzymać uzdolnieni uczniowie z województwa lubelskiego, budżet domowy może być choć odrobinę

odciążony. Warto podkreślić, że gdyby nie pomoc stypendialna część uczniów nie mogłaby realizować swoich edukacyjnych celów rozwojowych.

Łączna wartość obu programów stypendialnych to prawie 10 mln zł, z czego wkład UE to niemal 8,5 mln zł.

Dzięki tym środkom możliwe będzie udzielenie lubelskim uczniom ponad 2,5 tys. stypendiów.

Wysokość stypendiów

W obu programach stypendialnych kwota wsparcia dla zdolnego ucznia jest taka sama. Stypendium przyznawane jest na czas zajęć szkolnych – od września do czerwca, tj. okres 10 miesięcy i wynosi 3 500 zł (350 zł miesięcznie).

Pomoc w rozwijaniu skrzydeł

Dzięki stypendiom młodzi ludzie będą mogli realizować cele założone w Indywidualnych Planach Rozwoju Edukacyjnego. Warto podkreślić, że przyjęta formuła pozwoli uczniom nie tylko pogłębić umiejętności przedmiotowe czy zawodowe, ale rozwinie kompetencje kluczowe, w tym umiejętność uczenia się, pracy zespołowej, planowania wydatków czy ponoszenia odpowiedzialności.

Wydatkowanie stypendium

Wsparcie stypendialne można przeznaczyć wyłącznie na cele edukacyjne, w szczególności: koszty udziału w konkursach i zajęciach pozaszkolnych, pomoce dydaktyczne, wyposażenie pracowni zawodowej, warsztatu (dot. Lubelskiej kuźni talentów), multimedialne programy edukacyjne. Sty-

► Pamiątkowe zdjęcie z wręczenia stypendiów przez marszałka Jarosława Stawiarskiego z 2019 roku.
Fot. UMWL

pendium, w kwocie nie wyższej niż 50% przyznanego wsparcia, można wykorzystać również na: sprzęt komputerowy, wyposażenie miejsca nauki w domu, opłaty szkolne, opłaty wspomagające prawidłowy rozwój ucznia i koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami, narzędzia do kształtowania i rozwijania zainteresowań oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy.

DW EFS

Wspieranie młodych ludzi to obowiązek nas dorosłych. Ja, jako rodzic i były Dyrektor szkoły, doskonale zdaję sobie sprawę z wyzwań, przed którymi staje młodzież. Środki ze stypendiów ułatwiają młodym ludziom inwestowanie we własny rozwój. A to przecież na rozwój młodego pokolenia powinny kierować się siły rodziców i pedagogów – Zastępca Dyrektora Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Marek Neckier

Azbest – problem do usunięcia

Wszystkie dachy czy instalacje, które zawierają azbest, mają z naszego otoczenia zniknąć do końca 2032 roku. Wydaje się, że jest to termin bardzo odległy. Warto jednak zastanowić się, czy powinniśmy wymianę eternitu, np. na blachę, odkładać aż tak daleko.

Nie wolno zapominać, że azbest jest przyczyną pylicy azbestowej, chorób płucnej oraz nowotworów. Nasze województwo należy, niestety, do regionów z najwyższą zawartością włókien azbestu w powietrzu – powyżej 600 wł/m³. Wszyscy więc powinniśmy wiedzieć, jak bardzo szkodliwa dla naszego zdrowia jest ta substancja. Świadomość negatywnego wpływu azbestu na zdrowie, zdaje się systematycznie rosnąć. Świadczyć o tym może liczba zgłoszeń do udziału w unijnym projekcie pn. „System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego”. Realizuje go Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego przy udziale środków unijnych.

Z Funduszami Europejskimi szybciej

Projekt, którego celem jest usuwanie z gospodarstw domowych materiałów zawierających azbest, od początku realizacji cieszy się

rosnącym zainteresowaniem. Udało się już przeprowadzić pięć naborów wniosków. W trakcie pierwszego naboru do realizacji zatwierdzono ponad 10,5 tys. zgłoszeń od mieszkańców. W drugim było ich ponad 6 tys., a w trzecim przeszło 6,5 tysiąca. Czwarty nabór to znowu blisko 10 tys. wniosków. Zakończony w lutym 2021 roku V nabór, przyniósł ponad 8,6 tysiąca wniosków. Łącznie daje nam to ponad 41,6 tys. gospodarstw, które przy wsparciu Funduszy Europejskich chcą pozbyć się szkodliwego azbestu, a w przypadku ponad 24 tys. gospodarstw, udało się to już zrobić. Dzięki temu, do utylizacji trafiło ponad 60 tys. ton azbestu. Realizacja ww. projektu rozpoczęła się we wrześniu 2018 roku i potrwa do grudnia 2021 r., a jego wartość opiewa na blisko 43 mln zł. Już dzisiaj wiadomo, że do końca realizacji projektu, na usunięcie czeka jeszcze kilkanaście tysięcy ton m.in. pokryć dachowych zawierających azbest.

Kto może usuwać azbest

Prace polegające na usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest, mogą wykonywać wyłącznie wykonawcy posiadający odpowiednie wyposażenie techniczne. Muszą także zatrudniać pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Konieczne jest również posiadanie odpowiedniego zaplecza socjalnego. Wspecjalizowane firmy zajmują się zarówno demontażem elementów zawierających rakotwórczy eternit, jak i jego transportem i utylizacją. Proces, począwszy od demontażu eternitu, po jego utylizację, wykonywany jest z zachowaniem wszelkich norm bezpieczeństwa. Takie firmy są również gwarancją, że odpady składowane są w przeznaczonych do tego miejscach. Urząd Marszałkowski kładzie szczególny nacisk na zapobieganie zjawisku powstawania dzikich wysypisk odpadów azbestowych.

Azbest – termin, do kiedy go usunąć

Informujemy, że 31 grudnia 2032 r. jest granicą, do której, zgodnie z prawem, powinniśmy oczyścić instalacje lub urządzenia zawierające azbest. Po szczegółowe informacje o tym, jak na ten cel pozyskać wsparcie, zapraszamy na stronę internetową azbest.lubelskie.pl.

Oddział Regionalne Biuro Projektu
„System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego”

Pracownicy podczas demontażu eternitu zawierającego azbest. Fot. Biuro Projektu „System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego”

Pomoc osobom wykluczonym

Każdego dnia, czy tego chcemy czy nie, spotykamy się z marginalizacją. Jej przyczyny są różne – od bezrobocia poczynając, na bezdomności kończąc. Co robimy jako społeczeństwo, by pomóc osobom wykluczonym, bądź zagrożonym wykluczeniem społecznym?

Poprzez pomaganie innym sami wzrastamy. Jeśli pomocą możemy realnie wpłynąć na dalsze losy człowieka, to czemu mielibyśmy tego nie robić? Dzięki środkom europejskim możemy wdrażać pomysły, by skutecznie pomagać osobom wykluczonym bądź zagrożonym wykluczeniem społecznym. I to ogromnie cieszy – p.o. Dyrektora Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Łukasz Budyńczuk

Naprzeciw wychodzą działania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. To dzięki zaangażowaniu środków unijnych możemy realnie pomagać w powrocie do życia społecznego osobom wykluczonym.

Odruch pomagania

Polska aktorka Anna Dymna powiedziała: *Dla mnie pomoc to jest zwykła rzecz, odruch jak oddychanie. Jeśli ktoś się wywraca, pomagamy wstać, kiedy jest głodny, podajemy kromkę chleba*¹.

nieodzowne. Dzięki zaangażowaniu ludzi i pieniędzy można skutecznie działać w tym zakresie.

Włączanie w Gminie Strzyżewice

Jednym z przedsięwzięć w ramach Działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne jest realizowany przez Zgromadzenie Sług Jezusa projekt pt. "Nowe usługi DPS Kielczewice". Wsparcie skierowane jest do mieszkańców Gminy Strzyżewice. Główny cel to zwiększenie dostępności kompleksowych usług społecznych dostosowanych do ich specyficznych potrzeb.

umożliwiające stałe bądź okresowe wsparcie osób z niepełnosprawnościami. Klub prowadzi także warsztaty integracyjne zabiegi fizykoterapeutyczne. Uruchomiona została również wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego.

Efekty wsparcia są widoczne na każdym kroku. Jak podkreśla Dorota Frąk Dyrektor DPS Kielczewice: *Seniorzy są zadowoleni, że mogą wyjść z domu i spotkać się z innymi. Cieszy ich, że nie są sami. Dzięki Klubowi Seniora korzystają z zajęć, z którymi wcześniej nie mieli do czynienia. W projekcie biorą udział również osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Jak podkreśla Pani Dyrektor: Nastąpiła integracja osób sprawnych z osobami niepełnosprawnymi. Dzięki wspólnym zajęciom zostały przełamane bariery w kontakcie z osobami niepełnosprawnymi. Seniorzy zaczęli je postrzegać w zupełnie inny, lepszy sposób. Działania w projekcie mają pozytywny wpływ na całą społeczność Gminy Strzyżewice. Pani Dorota podkreśla, że gdyby nie środki z projektu nie moglibyśmy zrealizować wszystkich działań, a na pewno nie byłibyśmy w stanie zapewnić seniorom tak dobrej jakości miejsca do spotkań w ramach Klubu Seniora.*

DW EFS

► Tradycje dożynkowe – przedstawienie. Zdjęcie z zasobów DPS Kielczewice

Przy działaniach mających na celu włączenie do życia społecznego osoby wykluczone, bądź zagrożone wykluczeniem społecznym, to podejście jest

Realizacja projektu będzie kosztować 800 tys. zł, z czego dofinansowanie UE przekracza 700 tys. zł.

Przeciw marginalizacji

W Gminie Strzyżewice powstał Klub Seniora, oferujący usługi asystenckie,

¹ <https://haloziemnia.pl/pomaganie-to-jest-zwykla-rzecz/>

Przemysł 4.0. Lubelska firma na straży optymalizacji procesów produkcyjnych

CTNT Polska to firma specjalizująca się w projektowaniu, wykonawstwie i optymalizacji maszyn oraz systemów dla przemysłu. Przy wsparciu unijnych funduszy wyznacza dzisiaj nowe standardy zarządzania danymi. Swoim klientom pomaga w pełni wykorzystywać ich produkcyjne możliwości.

W czasach cyfryzacji wymagane jest szybkie dostosowywanie się nie tylko do zmieniającej się sytuacji rynkowej, ale i błyskawicznego rozwoju technologii. To konieczność pozwalająca na zachowanie konkurencyjności. – *Największym wyzwaniem jest odnalezienie się w cyfrowej dżungli, zachowanie w niej orientacji* – mówi prezes CTNT Polska Piotr Majchrzak.

Wiele systemów i interfejsów

Według dostępnych opracowań naukowych – aż połowa istniejących

przedsiębiorstw produkcyjnych nie jest w stanie podać transparentnych informacji na temat swoich kosztów narzędziowych, związanych z prowadzoną działalnością. 90 proc. w żaden sposób nie wykorzystuje posiadanych danych dotyczących używanych narzędzi. Wszyscy są jednak świadomi potencjału drżającego w optymalizacji stanu zapasów. Nic z tego jednak nie wynika, ponieważ firmy cierpią na brak przejrzystości posiadanych danych oraz brak docelowych wskaźników. Tymczasem

procesy produkcyjne mogą być optymalizowane tylko wtedy, gdy przebiegają w sposób transparentny.

Różnorodność oraz mnogość stosowanych systemów planowania, systemów symulacji, systemów produkcyjnych mnoży liczbę używanych interfejsów. W rezultacie, dane podstawowe są tworzone w sposób bardzo rozproszony. Mówiąc wprost – powstają w różnych działach, przy użyciu różnych programów, tym samym informacje gromadzone są chaotycznie i w różnych miejscach.

Foto: Krug

► Grafika przedstawia maszynę nawiązującą do tekstu i specyfiki firmy. Foto: Krug

Foto: Krug

► Druga grafika przedstawiająca maszynę nawiązującą do tekstu i specyfikacji firmy. Foto: Krug

Struktura informacji jest niejednorodna, a komunikacja między używanymi systemami jest utrudniona.

Konsekwencje tego są daleko idące – Istnieje wiele firm, które stosują np. tysiące różnych narzędzi skrawających pochodzących od różnych dostawców – opowiada prezes CTNT Polska Piotr Majchrzak – *Analizując potencjały firm, wielokrotnie stwierdzamy u klientów, że takie same narzędzia są wprowadzane wielokrotnie w różnych używanych przez nich systemach. W jednym przypadku udało nam się udowodnić klientowi, iż jedna i ta sama śruba była wprowadzana do jego systemu produkcyjnego 50 razy. Za każdym razem z inną specyfikacją i pod inną nazwą.* – dodaje.

Przejrzystość tworzy orientację

Analizując procesy stanowiące podstawę produkcji, łatwo dojdziemy do wartości zapasów lub wskaźnika ich rotacji. I w tym miejscu robi się bardzo ciekawie. Jeżeli spojrzymy bowiem na narzędzia, które nie były w ogóle używane przez pewien okres czasu (tzw. 'slow mover') możemy stwierdzić, że jakaś część zaangażowanego kapitału jest nieproduktywna. Kolokwialnie mówiąc – po prostu „stoi”. Aktywnie używany jest zaledwie ułamek naszych zapasów. Sytuacji tej można jednak uniknąć – prezes Piotr Majchrzak chętnie odwołuje się tu do Karola

Darwina, który twierdził: „*To nie najsilniejszy gatunek jest tym, który przetrwa, ani najbardziej inteligentny, ale ten, który najlepiej reaguje na zmiany*”.

Analiza danych podstawowych gwarancją sukcesu

Cyfryzacja i nowe technologie informacji i komunikacji przyniosły ze sobą wiele ułatwień. Maszyny potrafią dzisiaj po prostu więcej. Dzieje się tak za sprawą rozwoju ich systemów sterujących. Co nam jednak dają technologiczne nowinki, jeżeli nie potrafimy ich w pełni zaimplementować?

– *Chcemy uświadamiać możliwości i szanse, które oferują postępująca cyfryzacja i tzw. Przemysł 4.0. Chcąc opanować w pełni własne procesy produkcyjne, należy zająć się pogłębioną analizą swoich danych podstawowych. Potem je optymalnie koordynować i wykorzystywać*” – mówi prezes Majchrzak. W jego opinii to właściwie jedyny sensowny sposób działania.

Możliwości optymalizacji własnej produkcji, to podstawowa analiza, jaką klientom oferuje CTNT Polska – *Ustalamy przy tym nie tylko status quo, ale opracowujemy również konkretne zalecenia ulepszeń w obszarach zakupu, organizacja i technologia narzędzi – podkreśla prezes Majchrzak. – Takie wyniki benchmarkowe umożliwiają szybką i kompleksową ocenę potencjału*

optymalizacji. Po 2-3 dniach otrzymują Państwo zestawienie od naszych ekspertów odnośnie możliwych zmian w organizacji narzędzi, w dziale zakupów i technologii narzędzi oraz pomysły na nowe modele biznesowe i możliwości rozwoju. – dodaje.

Z unijnymi funduszami łatwiej

Oferowane przez CTNT Polska rozwiązania powstały dzięki innowacyjnemu spojrzeniu na procesy produkcyjne, jednak bez wsparcia z Funduszy Europejskich ich wdrożenie byłoby utrudnione. Firma uzyskała dofinansowanie – nieco ponad 1 mln zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, a kolejny milion złotych to wkład firmy. Za te pieniądze udało się zrealizować projekt pn. *Stworzenie innowacyjnego, zautomatyzowanego systemu do akwizycji, weryfikacji i zarządzania danymi materiałowymi towarów w połączeniu z systemami CAM, ERP oraz vending dla przemysłu, w tym przemysłu motoryzacyjnego oraz lotniczego, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020.*

Więcej informacji na: icnsystem.pl

CTNT POLSKA, LAWPA

Szansa dla młodych. Swoją cegiełkę do walki ze skutkami pandemii dokładają urzędy pracy

Pomimo pandemii i wywołanego przez nią kryzysu, urzędy pracy naszego regionu aktywnie realizowały projekty finansowane z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Udało się zachować prawie 10,3 tys. miejsc pracy.

► Zdjęcie przedstawia grupę młodych ludzi, którzy wspólnie tworzą lub opracowują projekt. Fot. Pixabay

Foto: Pixabay

Młodzi mają trudniej

W okresie kryzysu gospodarczego i społecznego, spowodowanego pandemią koronawirusa – utrzymanie lub zdobycie pracy mającej zapewnić byt, stało się zadaniem wyjątkowo trudnym. Szczególnie dotyczy to ludzi młodych. Dla nich ważny jest także aspekt samorealizacji zawodowej, poszerzanie kwalifikacji i wiedzy oraz rozwój osobisty. Trudną sytuację tej grupy społecznej potwierdzają badania rynku pracy. Wynika z nich, że młodzi do 30 roku życia nadal są jedną z najmniejszych grup bezrobotnych. Wśród nich są tacy, którzy nie uczą się, nie pracują, a jednocześnie nie rejestrują się w powiatowych urzędach pracy. PO WER stara się ich aktywizować. Młodzi mają szansę na kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy w zakresie uzyskania odpowiedniego zatrudnienia lub poradnictwo

zawodowe w celu wyboru odpowiedniego zawodu oraz pomoc w planowaniu kariery zawodowej. Korzystając z tej oferty, zwiększają swoje szanse na pozyskanie satysfakcjonującej pracy.

PO WER pomaga szkolić i ...

Pandemia COVID-19 zwiększyła wymagania wobec takich instytucji, jak Wojewódzki Urząd Pracy oraz jego Beneficjentów – Miejskiego i Powiatowych Urzędów Pracy. To one dysponują narzędziami i środkami nie tylko chroniącymi, ale i aktywizującymi lokalny rynek pracy. Możliwość taką zapewniają unijne pieniądze w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. To one stwarzają szansę młodym na zdobycie nowych kwalifikacji, umiejętności i wiedzy – tak istotnych na współczesnym rynku pracy. W I kwartale 2021 r. tak jak i przez cały rok poprzedni, urzędy pracy naszego województwa prowadziły działania wynikające z V i VI edycji projektów pozakonkursowych PO WER. W tym czasie wsparcie otrzymało ponad 10 tys. osób poniżej 30 roku życia. Warto podkreślić, że było wśród nich prawie 120 osób z niepełnosprawnościami oraz ponad 3,7 tys. osób długotrwale bezrobotnych. Osoby te skorzystały m.in. ze: szkoleń, staży, bonów szkoleniowych, bonów na zasiedlenie czy dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Budujące są ostateczne rezultaty realizowanych działań. Ponad 1,6 tys. osób

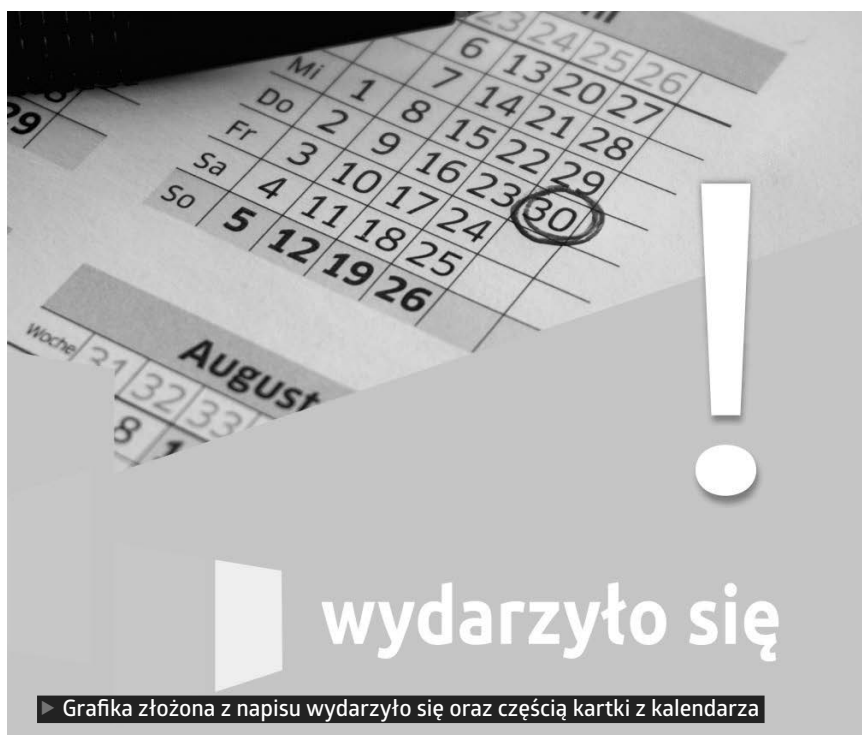
uzyskało nowe kompetencje lub kwalifikacje, a blisko 3,7 tys. osób podjęło pracę, z czego niespełna 500 rozpoczęło własną działalność gospodarczą.

...przetrwąć na rynku

Potrzeby regionalnego rynku pracy zobligowały Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie do podjęcia dodatkowych działań w ramach PO WER. Ich cel to wsparcie aktywności gospodarczej przedsiębiorstw. Do Urzędów Pracy trafiła więc kolejna pula pieniędzy. Są one przeznaczone na finansowanie działań łagodzących negatywne skutki COVID-19. Do 27 kwietnia 2021 r. środki finansowe w postaci wynagrodzeń trafiły do 65 pracowników organizacji pozarządowych, prawie 1,5 tys. osób samozatrudnionych oraz do ponad 8,7 tys. pracowników przedsiębiorstw z terenu województwa lubelskiego, dzięki czemu udało się ochronić blisko 10,3 tys. miejsc pracy.

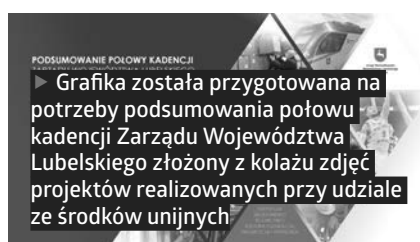
WUP

Punkt Informacyjny
Wydział Realizacji PO WER
Wojewódzki Urząd Pracy
w Lublinie
ul. Lubartowska 74 A,
piętro 1, pok. 100
20-094 Lublin
tel. 81 463 53 49,
kom. 605 903 476
e-mail: power@wup.lublin.pl
power-wuplublin.praca.gov.pl/

Nauczmy się rewitalizacji

Maj. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie rozpoczął realizację bezpłatnych spotkań edukacyjnych dla gmin Lubelszczyzny w zakresie rewitalizacji. Od czerwca do września 2021 r. organizowane będą dwudniowe spotkania edukacyjne w ramach modułu tematycznego poświęconego wykorzystaniu narzędzi ustawowych w rewitalizacji.

Kadencja na półmetku

Maj. Zarząd województwa podsumował półmetek obecnej kadencji samorządu – *Wydaje nam się, że wykonaliśmy dobrze swoją pracę. Zmniejszyliśmy zadłużenie, dobrze wydajemy środki z RPO* – mówił Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski na konferencji dotyczącej podsumowania połowy kadencji.

Marszałek, po stronie sukcesów, wymienia zmniejszenie zadłużenia

regionu o 27 mln zł, zredukowanie zobowiązań ze 150 mln w roku 2018 do szacowanych 61 mln zł na koniec tego roku. Zwrócił również uwagę na zakres wojewódzkich inwestycji. Przypomniawszy m.in. remonty i budowę dróg wojewódzkich, na które przez 2,5 roku wydano 740 mln zł. Odnosząc się do przyszłości, zapowiedział m.in. budowę wyczekiwanej od lat obwodnicy Nałęczowa czy modernizację trasy łączącej to miasteczko z Lublinem. Osiągnięciem jest też dostosowanie Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej do światowych standardów.

Nowy obowiązek informacyjny

Maj. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej zwraca uwagę, na opublikowane 26 maja rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 953).

Wszyscy Beneficjenci projektów finansowanych ze środków budżetu państwa na podstawie Kontraktu

Terytorialnego, mają obowiązek stosowania zapisów tego rozporządzenia. Nakłada ono na te podmioty obowiązek podejmowania działań informacyjnych dotyczących źródła finansowania lub dofinansowania, przy wykorzystaniu różnych form i metod komunikacji.

Horyzont 2020

Czerwiec. „FIT-4-NMP”, to projekt w ramach Horyzontu 2020. Jego celem jest zachęcenie do udziału w innowacyjnych przedsięwzięciach programu Horyzont Europa innowacyjnych organizacji z obszaru Nanotechnologii, Zaawansowanych materiałów oraz Zaawansowanych metod produkcji i obróbki (NMP), które dotychczas nie uczestniczyły w programie Horyzont 2020.

Na temat problemów, które ograniczają dołączanie lubelskich jednostek w projektach z obszaru NMP, mogą wypowiedzieć się między innymi:

- » szkoły wyższe,
- » publiczne organizacje badawcze,
- » przedsiębiorcy sektora MŚP,
- » organizacje non-profit,

Zachęcamy wszystkich zainteresowanych tym sektorem gospodarki i nauki do wzięcia udziału w ankiecie: <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/FIT-4-NMP>. Wypełnienie ankiety zajmuje 15-20 minut.

Rozporządzenia unijne na lata 2021-2027

Czerwiec. Znamy już najważniejsze rozporządzenia polityki spójności na lata 2021-2027. Opublikowane dokumenty są kamieniem milowym na drodze do wykorzystania 76 miliardów euro wsparcia z UE jakie do naszego kraju trafią w najbliższych latach.

Więcej na stronie eur-lex.europa.eu.

► Kod QR do zeskanowania przenoszący na stronę internetową rpo.lubelskie.pl

► Grafika z napisem **lubelskie**
Regionalny Program Operacyjny

Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich

Główny Punkt Informacyjny w Lublinie

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 68 64, (81) 441 68 65
e-mail: kontakt@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Białej Podlaskiej

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Warszawska 14, 21-500 Biała Podlaska
tel.: (83) 343 58 44, fax: (83) 342 28 82
e-mail: bialapodlaska@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Zamościu

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Partyzantów 3, 22-400 Zamość
tel.: (84) 63 80 267
e-mail: zamosc@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Chełmie

pon. 7:30–18:00; wt.–pt. 7:30–15:30
pl. Niepodległości 1, 22-100 Chełm
tel.: (82) 56 51 921, (82) 56 30 208
e-mail: chelm@feu.lubelskie.pl

Departament
Zarządzania
Regionalnym
Programem
Operacyjnym

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 67 38, fax: (81) 441 67 40
e-mail: drpo@lubelskie.pl

Departament Wdrażania
Europejskiego Funduszu
Rozwoju Regionalnego

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 65 75, fax: (81) 441 65 76
e-mail: defrr@lubelskie.pl

Departament
Wdrażania
Europejskiego
Funduszu
Społecznego

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Czechowska 19, 20-072 Lublin
tel.: (81) 441 68 43, fax: (81) 441 68 53
e-mail: efs@lubelskie.pl

Lubelska Agencja
Wspierania
Przedsiębiorczości
w Lublinie

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Wojciechowska 9a, 20-704 Lublin
tel.: (81) 462 38 12, (81) 462 38 31
fax: (81) 462 38 40
e-mail: lawp@lubelskie.pl

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Lublinie

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Obywatelska 4, 20-092 Lublin
tel.: (81) 463 53 63
e-mail: punkt.konsultacyjny@wup.lublin.pl

Biuro
Certyfikacji

pon.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 65 82, fax: (81) 441 65 79
e-mail: certyfikacja@lubelskie.pl

Biuro Rzecznika
Funduszy
Europejskich

pon. 7:30–17:30; wt.–pt. 7:30–15:30
ul. Stefczyka 3, 20-151 Lublin
tel.: (81) 478 13 31, fax: (81) 478 13 32
e-mail: rzecznikrpo@lubelskie.pl

► Ciąg logotypów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020. Znak Funduszy Europejskich złożony z symbolu graficznego i nazwy Fundusze Europejskie oraz nazwy Programu, znaku barw Rzeczypospolitej Polskiej, logo Lubelskie Smakuj Życie oraz znaku Unii Europejskiej złożonego z flagi Unii Europejskiej, napisu Unia Europejska i nazwy Funduszu